

Νέα στιχηρά Κασίας μοναχῆς.

Ἡ περὶ Κασίας ἢ Ἰκασίας μοναχῆς ἀξιόλογος πραγματεία τοῦ κειθρηγοῦ Krumbacher ἀνέζησασα τὸ τέως ἐγνωσμένον ἡμῖν ἐκ τῶν ἐντύπων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ὑμνογραφικὸν τῆς Κασίας εἶδος ἐγένετο συγχρόνως πρόξενον ὑποψίας, ὅτι τῆς ὑμνογράφου καὶ μελωδοῦ ταύτης παρθένου τοῦ 9-ου αἰῶνος ἢ ποιήσεις, ὅση δηλαδὴ πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀνάγεται γένος, δύναται νὰ εἶναι λίαν εὐρεία. Καὶ πράγματι τὰ ἐν χειρογράφοις ἀνεξερευνήτα τῆς ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑμνογραφικὰ βιβλία κρύπτουσιν ἐν ἑαυτοῖς ποιήματα τῆς Κασίας πολλῶ πλείονα τῶν ὅσων ἡμεῖς ἄχρι τοῦδε γινώσκομεν· λέγομεν δὲ τοῦτο βασιζόμενοι εἰς ἐν καὶ μόνον ἡμέτερον τοῦ 13-ου αἰῶνος τετονισμένον στιχηράριον. Ἐν τούτῳ δηλαδὴ τῷ στιχηραρίῳ (φύλλ. 133^ρ—134^α) κεῖται πρῶτον ἐν ιδιόμελον εἰς ἤχον α', ὅπερ ψάλλεται εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου τῇ 25-ῃ μαρτίου· ἄρχεται δὲ τοῦτο ἀπὸ τῶν λέξεων „Ἀπεστάλη ἄγγελος Γαβριὴλ οὐρανόθεν ἐκ θεοῦ“ καὶ καθὰ γνωστὸν εἶναι κατακεχωρισμένον ἐν τοῖς ἐντύποις μηναιῖσι ὅπως ἀνώνυμον (ὄρα Μηναιῖον τοῦ Μαρτίου διορθ. ὑπὸ Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ. Ἐκδοσις 5-ῃ, Βενετία 1890, σ. 99)· τὸ ἡμέτερον ὅμως στιχηράριον λέγει φανερώς, ὅτι τὸ ιδιόμελον ἐκεῖνο εἶναι τῆς „Ἰκασίας“, καὶ οὐ μόνον διορθοὶ κάπου τὴν ἐσφαλμένως ἔχουσαν ἐν τῷ τετυπωμένῳ κειμένῳ μελωδικὴν στιχομετρίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ διορθοὶ τὸ κείμενον ἐν δυσὶ τόποις· ἀντὶ δηλαδὴ τῶν „πρὸς ἔμφυχον πόλιν“ ἀναγνωστέον „πρὸς τὴν ἔμφυχον πόλιν“, καὶ πάλιν ἀντὶ τῶν „ἔμφυχον τῆς δόξης παλάτιον“ ἀναγνωστέον „ἄχραντον τῆς δόξης παλάτιον“.

Ἐν τῷ αὐτῷ στιχηραρίῳ εἰς τὴν κδ' ἰουλίῳ, ὅτε τῆς μεγαλομάρτυρος Χριστίνης ἡ μνήμη τελεῖται, κεῖνται τέσσαρα τετονισμένα ἀλλεπάλληλα τῆς Ἰκασίας ιδιόμελα στιχηρά, ἅτινα κατὰ τὸ μηναιῖον τὸ ἐντυπον ψάλλονται „εἰς τοὺς αἶνους“. ἀλλ' ἐν τῷ μηναιῖῳ τούτῳ τὸ μὲν πρῶτον τῶν ιδιομέλων ἐκείνων εἶναι ἐπιγεγραμμένον τῷ ποιητῇ καὶ μελωδῷ „Βυζαντίῳ“, τὰ δὲ λοιπὰ τρία κεῖνται παντελῶς ἀνώνυμα· ἐπειδὴ δὲ πάντα ταῦτα ἔχουσι τινα διαφέροντα ἐν τῷ κώδικι ἀναγνώσματα, παρατιθέμεθα πάλιν αὐτὰ ἐνταῦθα ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἰκασίας καθ' ἣν ἐν αὐτῷ τῷ κώδικι κεῖνται σειρᾶν (φύλλ. 168^ρ—169^ρ).¹⁾

Ἐ^{ος} ἤχος. Ἰκασίας.

Σταυρὸν ὡς ὄπλον κραταῖόν,

Χριστῖνα μάρτυς, κατέχουσα χερσὶ

1) Τὸ κείμενον αὐτῶν ἐν τῷ κώδικι εἶναι σχεδὸν εἰπεῖν ὅπως ἀνορθόγραφον.

τὴν πίστιν ὡς θῶρακα*, ἐλπίδα θυρεόν,
ἀγάπην τόξον, τῶν τυράννων
τὰς τιμωρίας ἐνίκησας ἀνδρείως,
τῶν δαιμόνων τὰς πανουργίας κατήργησας ἐνθέως·
τὴν κεφαλὴν δὲ τμηθεῖσα χορεύεις ἐν Χριστῷ
ἀδιαλείπτως πρεσβεύουσα ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δ^{ος} ἤχος. Τῆς αὐτῆς.

Ἐθαυματούργησε, Χριστέ,
τοῦ σταυροῦ σου ἡ δύναμις,
ὅτι καὶ Χριστῖνα ἡ μάρτυς
ἀθλητικὸν ἀγῶνα ἠγωνίσαστο·
ὄθεν τὸ ἀσθενὲς τῆς φύσεως
ἀπορριψαμένη
γενναίως ἀντέστης κατὰ τῶν τυράννων·
διὸ καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης κομισαμένη
πρεσβεύεις ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δ^{ος} ἤχος. Τῆς αὐτῆς.

Ὅλβον λιποῦσα πατρικόν*, Χριστὸν δὲ ποθοῦσα εἰλικρινῶς,
δόξαν εὔρατο ἡ μάρτυς* καὶ πλοῦτον σὸράνιον,
καὶ τῇ παντευχίᾳ περιπεφραγμένη τῆς πίστεως
τῷ ὄπλῳ τοῦ σταυροῦ* κατεπάτησε τὸν τύραννον·
ὄθεν ἄγγελοι* τοὺς ἀγῶνας θαυμάζοντες ἔλεγον·
„Πέπτωκεν ὁ ἐχθρὸς* ὑπὸ γυναικὸς ἠττηθεῖς·
στεφανίτις ἀνεδείχθη ἡ μάρτυς
καὶ Χριστὸς εἰς αἰῶνας βασιλεύει ὡς θεός,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος“.

Δ^{ος} ἤχος. Ἰκασίας.

Δοξάζομέν σου, Χριστέ*, τὴν πολλὴν εὐσπλαγχνίαν
καὶ τὴν ἀγαθότητα* τὴν εἰς ἡμᾶς γενομένην,
ὅτι καὶ γυναικὲς* κατήργησαν τὴν πλάνην τῆς εἰδωλομανίας
δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, φιλάνθρωπε·
τύραννον οὐκ ἐπτοήθησαν*, τὸν δόλιον κατεπάτησαν,
ἴσχυσαν δὲ ὀπίσω σου ἐλθεῖν·
εἰς ὄσμὴν μύρου σου ἔδραμον
πρεσβεύουσαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐν Πιτρουπόλει, 9 Ἀπριλίου 1900.

Ἄ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς.